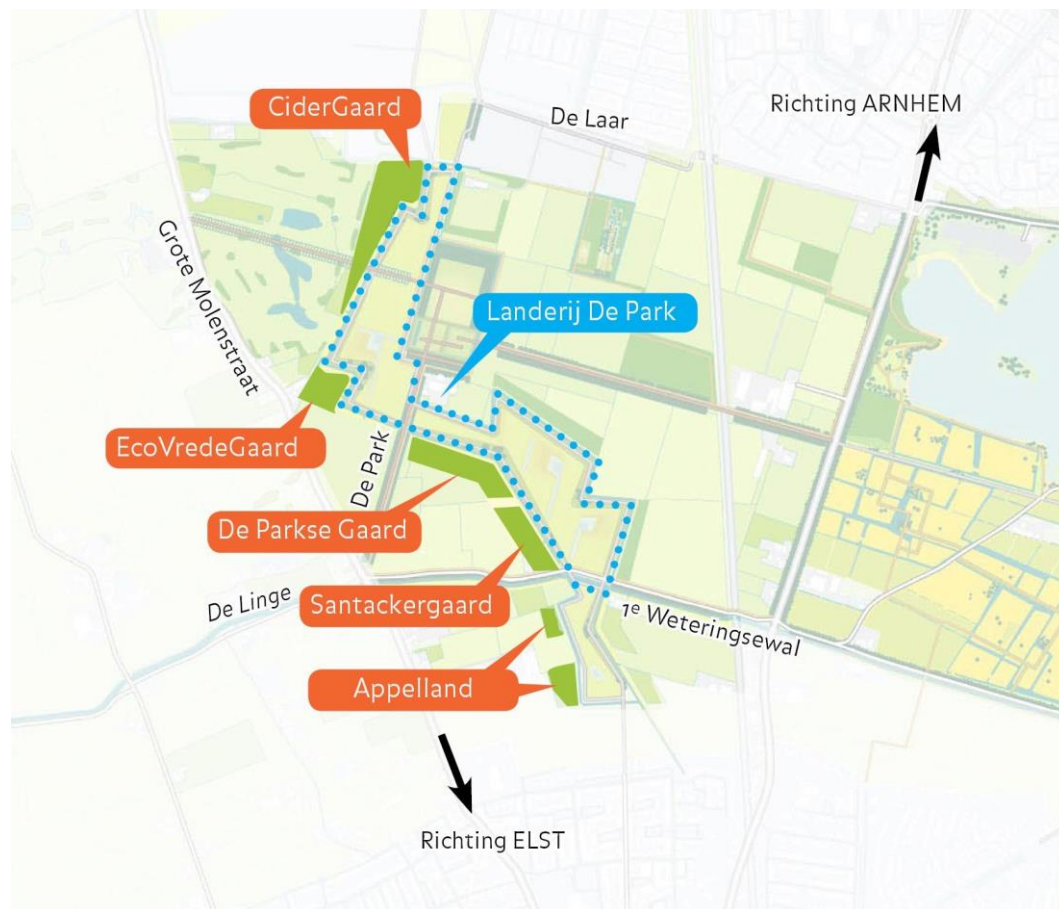

Jaarverslag 2021
Voedselbos De Parkse Gaard
De Park,
Landschapspark Lingezege
Gemeente Overbetuwe

Inhoud:

Inleiding	3
Kort beeld 2021	3
1 Beheer	4
1.1 aanplant	4
1.2 experiment bodemverbetering	4
1.3 ziektes, plagen	4
1.4 verruiging	5
2 Sociaal	6
2.1 samenwerking	6
2.2 monitoring, metingen, waarnemingen,	6
2.3 oogst	8
3 Vooruitblik	8

Inleiding

Het jaar 2021 is het 6^e jaar van de ontwikkeling van voedselbos De Parkse Gaard. Gelegen in deelgebied De Park van landschapspark Lingezege, in gemeente Overbetuwe.

Vanuit principes van permacultuur probeert een groep vrijwilligers hier op 1,5 ha, een robuust, producerend ecosysteem te laten groeien dat duurzaam gezond voedsel voortbrengt waarbij natuur en milieu zich positief ontwikkelen.

We zien als doel mensen te betrekken bij deze ontwikkeling. Door mee te werken, aanbieden van excursies of workshops. En ook op andere manieren om onze ideeën te presenteren aan het publiek, zoals markten. Ook is van belang mogelijkheden tot samenwerking met overige initiatieven in De Park en heel Park Lingezege in het oog te houden. Dit alles om uit te proberen en dit te laten zien hoe 'het anders kan' in de controverse tussen landbouw en natuur.

Februari 2021 mensen en dieren laten hun sporen na in De Parkse Gaard

Kort beeld 2021

De coronapandemie leverde het afgelopen jaar veel beperkingen op, zowel voor publieksactiviteiten als voor gezamenlijk werk in het terrein. Gelukkig speelt deze geen enkele rol in de ontwikkeling van natuur en voedselbossen. Deze ging ongestoord verder.

De natte en best warme zomer van 2021 was een weldaad na de drie voorafgaande veel te droge en erg warme zomers. Een booster voor het voedselbos die hopelijk de bodem en daarmee de groei voor langere tijd ten goede komt.

De wintermaanden begin 2021 kenden in februari anderhalve week met sneeuw en vorst. De sporen in de sneeuw gaven een beeld van de gebruikers van het bos. Voornamelijk hazen. Verder verliepen de wintermaanden tamelijk gemiddeld.

1 Beheer

1.1 Aanplant

In een zich nog ontwikkelend voedselbos gaat de aanplant door. Deze winter lag de nadruk op rijen van diverse boom- en struiksoorten tussen de wijd uiteen geplante rijen fruitbomen in. Deze soorten als winterlinde, kroosjespruim, witte els, Spaanse aak en diverse soorten wilg gaan bijdragen aan de gewenste luwte, aan verbetering van de bodem met hun wortels en mulch en het bodemleven dat hiermee samenhangt en zorgen voor meer biodiversiteit door voedsel en schuilplek te bieden aan vele soorten dieren.

In totaal zijn 270 stuks aangeplant.

1.2 Experiment bodemverbetering

Begin 2021 zijn vijf experimentele vakken aangelegd in het westelijke deel achter de elzenrij. In dit stuk gaan sinds de aanleg van het voedselbos in 2016 bijna zo goed als alle aangeplante soorten, vlieren, frambozen en kruisbessen, óf dood óf ze lijden een kwijnend bestaan. Bodemboringen tot 2 meter toonden geen echt ondoorlatende laag aan. Wel bestond de bodem, onder de losser geworden toplaag van 30 cm, uit heel vaste klei. Mogelijk is slechte staat van de opgeworpen grond een reden.

Op vijf afgemeten stukken grond zijn vijf manieren van bodemverbetering toegepast met één stuk als controlestuk.

Vak 1: een groenbemester, rogge en gele mosterd, licht ingewerkt,

Vak 2: gekochte compost (bio) opgebracht.

Vak 3: eigen compost/mulch opgebracht, bedekt met elzentakken,

Vak 4: twee steken diep omgespit en bedekt met verse schapenmest met veel stro (en zonder ontwormingsmiddelen en antibiotica)

Vak 5: controlestuk

Vak 6: rijpe paardenmest (bio), licht ingewerkt en bedekt met elzentakken.

In najaar 2021 is op elk stuk hazelaar, zwarte bes, framboos en vlier neergezet, om het effect te kunnen volgen. Omdat echter in de natte plantperiode in het meest westelijke deel het grondwater langdurig tot aan het maaiveld stond en is besloten daar rabatten op te werpen. Daarmee ging de vakken 5 en 6 overhoop.

Vanaf 2022 kunnen we eventuele effecten zien van dit experiment.

1.3 Ziektes en plagen

Het natte weer leverde een massa aan naaktslakken op die lopen over de paden wel eens lastig maakten maar verder hun gang konden gaan. Ze aten wat blaadjes en mogelijk kleine diertjes en waren zelf voedsel voor tal van dieren als muizen, vogels, egels, kikkers en nog meer. Op de foto blijken kruisbessen aardige camouflage voor de slakken te bieden.

De krulziekte die is binnengebracht met vier in 2018 geplante perzikbomen, van rassen die resistent heten te zijn, en daarna overgeslagen naar de amandelen, is ook dit jaar bestreden door aangetast blad te verwijderen. Daarvoor is een driepuntladder al niet meer toereikend. De vraag is hoe verder. De aantasting verdwijnt in begin van de zomer, de bomen kwamen erbovenop en leverden amandeloogst. Ook konden we enkele perziken plukken. Het algemene beeld is dat de groei van de aanplant doorgaat maar achterblijft bij wat mogelijk zou zijn op beter ontwikkelde grond. Aan metingen van stamdikte is dit af te lezen. De groei van stamdikte neemt vanaf de ingang toe richting de poel. De bomen in het westelijke deel hebben de beste groei van stamdikte, vooral de amandelen

1.4 Verruiging

De pioniersbegroeiing met brandnetel, distel, berenklauwzuring en soortgenoten van het ruige leven, kunnen wij waarderen om hun positieve inbreng op bodem en dierenleven. De brandnetels kwamen dankzij de vele regen tot borsthoogte. Met de ongegeneerd uitbreidende dauwbraam, rietgras en scherpe zegge hebben we wat meer moeite. De braam, symbool voor de grote stikstofdepositie uit de lucht, woekert door en geeft risico op struikelen over de lange ranken op wortel schieten. De zich in grote delen van het terrein uitbreidende begroeiing met rietgras en scherpe zegge, behorend bij verlandingsvegetatie, geeft aan dat de waterhuishouding niet overall is wat we wensen in een voedselbos. De diversiteit aan spontane vegetatie neemt af nu grassen en ruigte meer de overhand nemen.

2 Sociaal

2.1 Samenwerken

Gelukkig gingen de beperkende maatregelen door corona in de zomer voorbij waardoor het samenwerken aan beheer weer soepeler verliep dan in de wintermaanden. Maar ook toen leverde buiten toch mogelijkheden op om binnen de regels aan de slag te gaan. Maaien van paden, pollen rietgras, velden zegen en bramen, watergeven aan jonge aanplant, nieuwe aanplant inclusief graven paalgaten, versnipperen en verspreiden van lokaal snoeihout, vrijzetten kleine aanplant die overwoekerd wordt en nog meer werk wordt gedaan dankzij de inzet van een ploeg vrijwilligers naast de vaste beheerders. De jaarlijkse excursie, deze keer naar Fruitzforlife in het Brabantse Zeeland, leverde nieuwe inspiratie en inzichten.

In de zomer kwam weer de mogelijkheid voor ontmoeten van mensen op De Parkse Gaard. De tweewekelijkse werkochtenden worden gecombineerd met een inloopochtend voor belangstellenden. Diverse keren kwamen op deze ochtenden of op afspraak mensen voor informatie langs omdat ze zelf een voedselbos willen aanleggen, in een grote tuin of als gemeenschappelijk (buurt)project.

De twee plantenpluktochten met Paula van Lingen waarin beide een succes. Leden van Groen Links bezochten De Parkse Gaard.

We werden gevraagd een workshop te geven op Grootstal op bijeenkomst over Maatschappelijke voedselbossen welke na aanvankelijk uitstel in augustus kon doorgaan in afgeslankte vorm vanwege corona-maatregelen.

Leuk is te merken dat er brede belangstelling bestaat voor dit deze manier van vernieuwende landbouw.

Op onze website en met een nieuwsbrief brengen we onderwerpen naar buiten die het voedselbos betreffen.

Enkele keren per jaar overleggen de vijf voedselbossen in De Park over gezamenlijke zaken.

2.2 Monitoring, metingen, waarnemingen

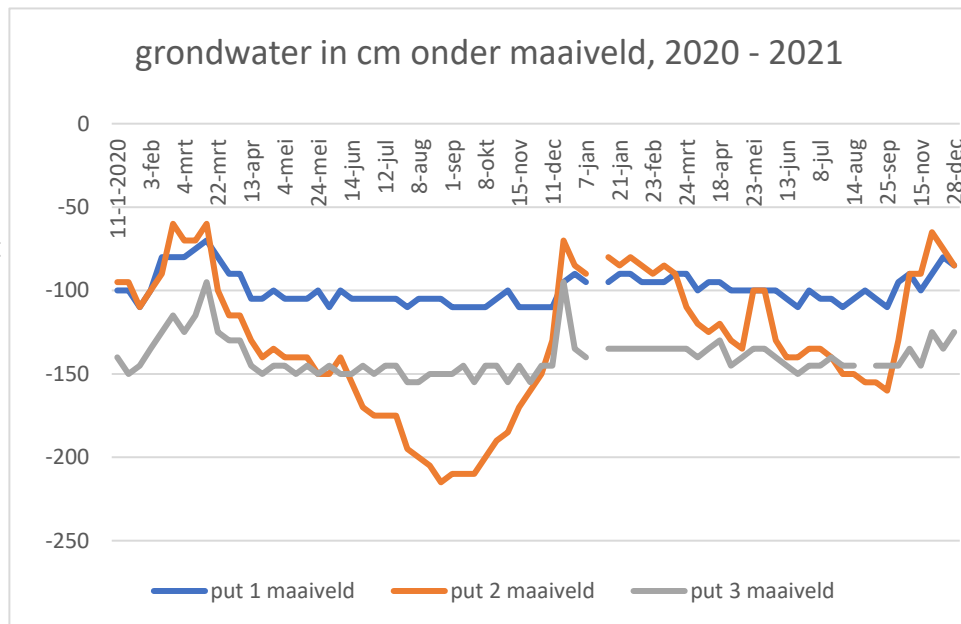
Monitoringen

Voor het vierde jaar op rij vond de monitoring plaats van de biodiversiteit in de vijf voedselbossen in De Park. Weer uitgevoerd door vrijwilligers die deskundig zijn op hun gebied, te weten vogels, paddenstoelen, mossen, amfibieën, vegetatie, wilde bijen. Daarnaast doen we voor het derde jaar mee aan het project Voedsel uit het Bos, (<https://voedseluithetbos.nl>) een landelijke monitoring in voedselbossen op beperkt aantal zaken die onderlinge vergelijking mogelijk maakt en daarmee inzicht in de ontwikkeling van natuur en mogelijk ook productie van deze 'branche'.

Peilpunten

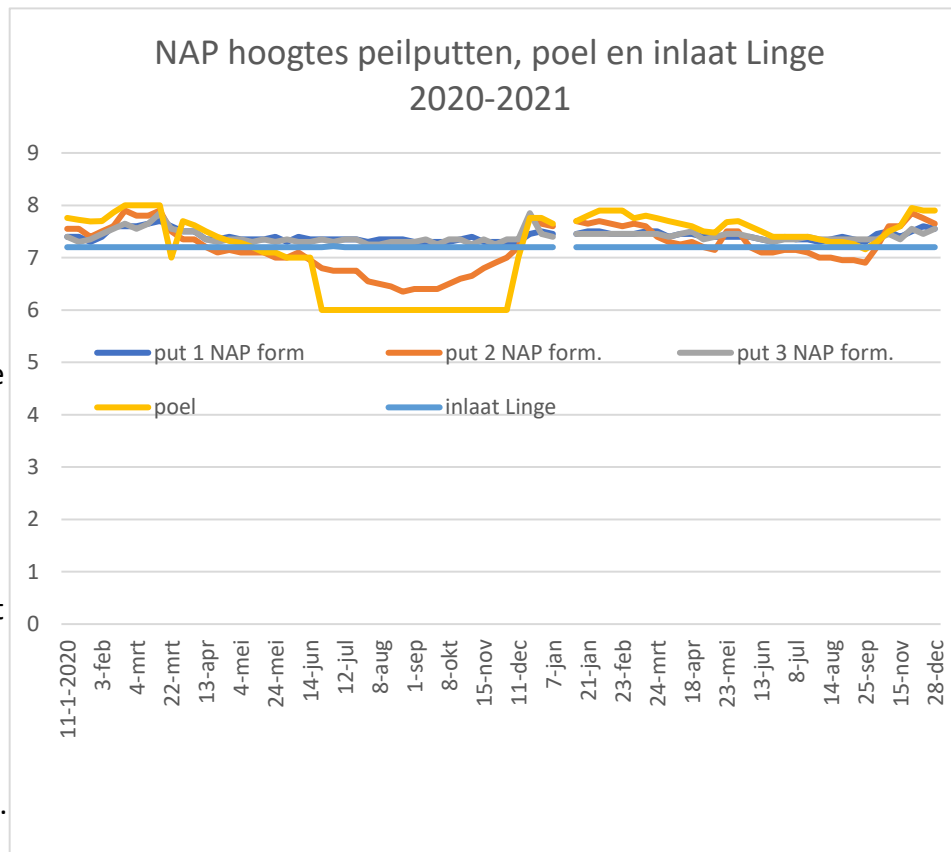
De metingen van het grondwaterpeil op drie peilpunten leverde bijgaande grafiek op. Ter vergelijking met het natte jaar 2021 is ook 2020 erin opgenomen

Put 1, midden in de experimenteervakken (zie 1.1.2) kent altijd vrij hoog grondwaterniveau, rond 1 m onder maaiveld, met in het vroege voorjaar van 2020 een piek die in 2021 niet optrad. Het voorjaar was toen kennelijk natter wat ook de ander peilpunten laten zien. De periode dat we de experimenteervakken herplantten en de rabatten aanlegden, was wel natter dan die perioden in 2020.

Put 2, in de boomgaard richting poel, fluctueert sterk maar zakte in de natte zomer van 2021 veel minder diep weg dan het jaar ervoor.

Put 3, in boomgaard aan de oostkant, is stabiel op gunstige 2 meter onder maaiveld in de zomer en met hoger waterpeil in de winter. De invloed van de regenrijke zomer is het duidelijkst terug te zien in de lijn van put 2. Bij metingen van NAP-hoogtes is het droogvallen van de poel in de zomer van 2020 te zien en hoe het grondwaterpeil van de nabijgelegen put 2 hiermee correspondeert. Verder is het grondwaterpeil in DPG eigenlijk altijd hoger dan dat van de inlaat van de Linge, dat is het peil van de watergang naast DPG. De Linge zelf heeft als streefwaarde 7,6 +NAP wat kleine fluctuaties mogelijk maakt.

Losse waarnemingen

De torenvalkenkast was ook dit jaar weer in gebruik en vijf jongen vlogen uit.

De wildcamera toonde aan dat in de hopen maaisel zich wezels ophouden. Een vos komt wel eens snuffelen bij de opening van de holletjes. Steenmarter en bunzing waren vorig jaar al gesignaleerd.

De mollen, die voorheen alleen aan de oostkant hun graafwerk verrichtten, waar de grond richting Santackers zandiger wordt, vinden eind 2021 genoeg voedsel tot aan de ingang aan de westkant, te merken aan hun hopen. Een compliment voor ons bodemleven!

De monnikspeper blijkt een laatbloeier en kwam halverwege de zomer weer in blad.

2.3 Oogst

De oogst is geschaard in categorie 'sociaal' het commerciële belang ervan nog heel beperkt is, zeker bij afwezigheid van markten dit jaar is verkoop onmogelijk. Verantwoorde verwerkingsplek ontbreekt (nog). Oogst bestaat voornamelijk uit bessen (rode, zwarte en appelbes en losse appels en peren en perziken. De krenten, van krentenboompjes, zijn heel klein maar erg lekker. Rozenbottels en lavendel en rozemarijn en salie en nog meer lekkers worden in beperkte mate geplukt. De bessen worden door onszelf verwerkt tot jams en fruitleer en verdeeld onder vrijwilligers en bestuur. Voor de nabije toekomst is een betere verwerkingsmogelijkheid nodig die een betere afzet mogelijk maakt.

3 Vooruitblik

Gezien de toenemende oogsten is het van belang om te komen tot een gezamenlijke verwerkings- en opslagmogelijkheid binnen Park Lingezegeen waaraan ook een overkoepelende merknaam gekoppeld wordt. Dit maakt dat wat in Lingezegeen gebeurt, duidelijk naar buiten toe. Hiernaar wordt gezocht vanuit een POP3 project. Komend jaar wordt meer duidelijk.

Het experimenteren met ook ons fruit in de stroopmachine, ontwikkeld door beheerder van Het Appelland, was een eerste stapje in deze samenwerking.

In de komende tijd zoeken we verdere betrokkenheid van vrijwilligers die meerdere taken op zich nemen zoals bijvoorbeeld excursies leiden, op markten staan en natuurlijk beheer en oogst. Met inloopochtenden en excursies betrekken we in bredere kring mensen bij de alternatieve landbouwmethode.

Jonge vogels met naaktslakken

